

© DRIES VANPETEGHEM

HERSTRUCTURERING ZET ZICH DOOR

Bij de aanvang van het huidige quotumjaar telt België net geen 10.000 melkveehouders meer. De herstructurering in de melkveehouderij gaat sinds de invoering van de melkquota onveranderd verder. Een gemiddeld Vlaams melkveebedrijf produceert momenteel ruim 360.000 l melk.

– Guy Vandepoel, adviseur Studiedienst

Groote verschillen tussen provincies

In vergelijking met de vorige campagne hebben 418 melkveehouders hun bedrijfsvoering stopgezet. In het hele land stopten in totaal 4,1% producenten tussen de melkjaren 2010-2011 en 2011-2012. Een jaar eerder bedroeg de afvloeï nog 6,0%. In Wallonië beëindigde 4,5% van de bedrijven de activiteiten tegenover 3,9% in Vlaanderen. Ten opzichte van het jaar 2000 is het aantal melkveehouders bijna gehalveerd. Jaarlijks stopten gemiddeld 700 melkveehouders, wat overeenstemt met een jaarlijkse afvloeï van 4,2%. De gemiddelde melkproductie steeg dan weer sneller in Wallonië (+5,8%) dan in Vlaanderen (+5,1%). Toch lag de bedrijfsgroei afgelopen jaar beduidend lager dan het gemiddelde van de laatste 3 jaar, toen in

Vlaanderen een gemiddelde groei van 7% geregistreerd werd en in Wallonië de groei op jaarbasis zelfs 8% bedroeg. Op basis van tabel 1 blijkt het gemiddelde Antwerpse melkveebedrijf net niet de kaap van 500.000 l te halen. Limburg en Luik vervulden de top 3 inzake gemiddelde bedrijfsmelkproductie. Wat structuur betreft, valt in Wallonië de grote groep kleinere bedrijven in Henegouwen op.

Groeiende groep gespecialiseerde bedrijven

In tabel 1 zie je de provinciale verdeling van de melkquota en melkproducenten in het melkjaar 2011-2012. Tabel 2 geeft weer hoeveel bedrijven er zijn per quotumklasse. Tot de campagne 2005-2006 verminderde per quotumklasse het

.....

De groep met een quotum van meer dan 500.000 l produceert 46% van de Belgische melkplas.

.....

aantal bedrijven tot een grootte van 300.000 l. Vervolgens lag gedurende 4 opeenvolgende campagnes de grens tussen stijgers en dalers ter hoogte van 400.000. Sinds 2 jaar neemt ook het aantal bedrijven af waarvan het quotum tussen 400.000 en 500.000 l bedraagt. De kaap van 500.000 l quotum wordt dus het scharnierpunt. Bijna 20% van de melkveehouders (2134 bedrijven) beschikt over een

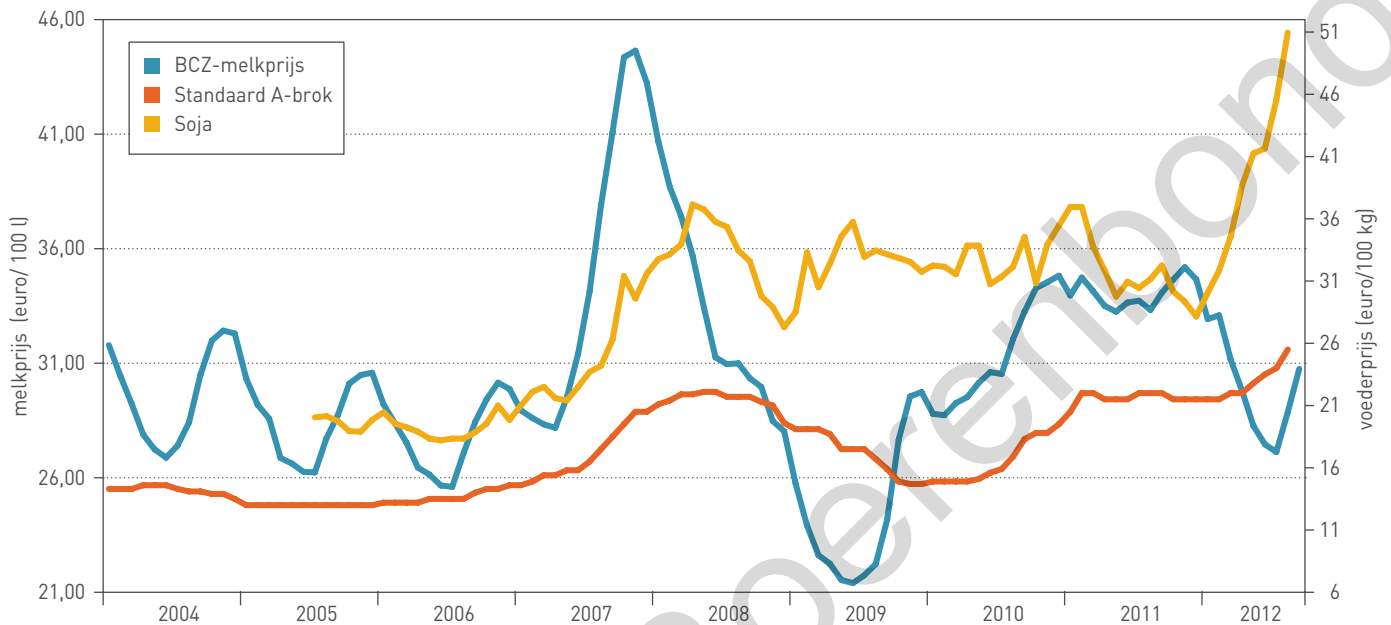
quotum van meer dan 500.000 l. In vergelijking met het begin van de eeuw is hun aantal ruim verdrievoudigd. Deze groep van bedrijven produceert 46% van de Belgische melkplak! Ook het aantal bedrijven met meer dan 1 miljoen l quotum groeit fors. België telt in deze groep 229 bedrijven. Hun aantal is in 3 jaar bijna verdubbeld. Opvallend is ook de grote

melkproductie. Met de afschaffing van de melkquota na 2015 zullen deze bedrijven zich vermoedelijk ook meer moeten specialiseren om als melkveehouder actief te kunnen blijven.

Steeds meer beperkende factoren voor groei

Op basis van een recente studie van de

ruwvoeder, mestafzet of arbeid. Bovendien zullen ook de afzetmogelijkheden voor melk en de kapitaalsrentabiliteit een bijkomende investeringen in bedrijfsgroei bepalen. Een aantal melkerijen geeft vandaag al aan niet geïnteresseerd te zijn in bijkomende volumes melk wegens beperkingen in verwerkingscapaciteit of afzetmogelijkheden op de markt. Wie

Figuur 1 Vergelijking van de melk- en de voederprijzen - Bron: BCZ

groep gemengde melkveebedrijven. Op een derde van de Belgische melkveebedrijven wordt minder dan 200.000 l melk geproduceerd. Ondanks het grote aantal melkveehouders vertegenwoordigt deze groep slechts 10,8% van de melkproductie. In 2000 beschikte twee derde van de melkveehouders nog over een quotum van minder dan 200.000 l en stonden zij nationaal nog in voor ruim 35% van de

Vlaamse overheid blijkt dat heel wat melkveebedrijven ambitieuze groeiplannen hebben. Vanaf 2015 zullen melkquota als beperking voor bedrijfsontwikkeling wegvallen, wat niet onmiddellijk hoeft te betekenen dat er dan een explosie van de melkproductie komt. Heel wat andere beperkende factoren zijn bepalend voor de ontwikkeling van de melkveebedrijven. Denk maar aan beschikbaarheid van

Tabel 2 Verdeling van de quotahouders volgens bedrijfsgrootte 2011-2012 - Bron: BCZ

Bedrijfsgrootte (l)	Melkveeouders (aantal)	Melkveeouders (%)
< 50.000	424	4,4
50 - 100.000	615	6,4
100 - 200.000	2.049	21,2
200 - 300.000	1.783	18,5
300 - 400.000	1.544	16,0
400 - 500.000	1.109	11,5
> 500.000	2.133	22,1
Waarvan		
500 - 600.000	799	8,3
600 - 700.000	486	5,0
700 - 800.000	268	2,8
800 - 900.000	217	2,2
900 - 1.000.000	134	1,4
> 1.000.000	229	2,4
Totaal	9.657	100,0

Tabel 1 Provinciale verdeling van de melkquota en melkproducenten 2011-2012 - Bron: BCZ

Provincie	Melkquota (l)	Melkproducenten	Melkquotum per producent (l)
Antwerpen	529.228.409	1065	496.928
Vlaams Brabant	101.127.200	330	306.446
West-Vlaanderen	629.013.129	2.107	298.535
Oost-Vlaanderen	514.125.083	1.584	324.574
Limburg	257.196.574	554	464.254
Vlaanderen	2.030.690.395	5.640	360.051
Henegouwen	385.024.605	1.468	262.278
Luik	558.197.281	1.271	439.180
Luxemburg	175.191.906	522	335.617
Namen	187.110.734	595	314.472
Waals-Brabant	49.404.153	161	306.858
Wallonië	1.354.928.679	4.017	337.299
België	3.385.619.074	9.657	350.587

meer melk wil produceren, zal er in de toekomst dus ook best eerst voor zorgen dat de verkoop van de bijkomende melk geregeld is. Voor de melkveebedrijven zelf zal de beschikbaarheid van voldoende ruwvoeder een bepalende factor zijn. Hier zal de ontwikkeling van de graanprijzen

een belangrijke rol spelen. De graanmarkten zijn niet alleen bepalend voor de kostprijs van hakselmaïs bij aankoop, maar zullen ook onrechtstreeks een impact hebben op de beschikbaarheid van grond voor de melkveehouders om extra ruwvoeder te telen. Door de gestegen noteringen van granen, zien we momenteel overal de grondprijzen fors stijgen. Dit zal op Europees niveau, en zelfs wereldwijd, de groei van de melkproductie afremmen.

Omgaan met toenemende volatiliteit

Sinds de hervorming van de zuivelmarkt is de volatiliteit van de melkprijzen ook binnen Europa een feit. Door het afbouwen van de marktondersteuning hebben ontwikkelingen op de wereldzuivelmarkt een steeds grotere invloed op de Europese prijsvorming. Voor de Europese melkveehouders is dat wennen, nadat een hele generatie melkveehouders heeft kunnen rekenen op vrijwel stabiele melkprijzen. Alle voorspellingen op middellange termijn wijzen nochtans op gunstige ontwikkelingen op de zuivelmarkten, doordat de vraag naar zuivel verder blijft stijgen en het aanbod die gestegen vraag amper kan volgen! Heel de zuivelketen worstelt met die toegenomen prijschommelingen. Toch is het vooral de eerste schakel in de keten, de melkveehouder, die met een dubbele volatiliteit wordt geconfronteerd. De schommelingen van melkprijzen en voederprijzen zijn immers niet op elkaar afgestemd (figuur 1, p. 11). In tijden van lage melkprijzen en hoge voederkosten komen de marges zwaar onder druk te staan en moeten melkveehouders hun reserves aanspreken. Bij het uitwerken van de toekomstige individuele bedrijfsstrategie moet er voldoende aandacht gaan naar deze problematiek. Een groeistrategie, waarbij melkveebedrijven meer afhankelijk worden van voederaankopen of mestafzet, vergroot de schommelingen in kostprijs. Eigen ruwvoeder tegen kostprijs is de beste garantie om op langere termijn een stabielere marge te bekomen. Op de langere termijn wordt het rendement van het alternatief echter mee bepalend voor de bedrijfsstrategie. Bij aanhoudend hoge graanprijzen zullen melkveebedrijven de afweging maken om over te schakelen naar akkerbouwteelten, op voorwaarde dat de grond voldoende vruchtbaar is. Deze ontwikkeling is momenteel al de oorzaak van een afgezwakte groei van de melkveeproductie. ■